

Eksamen i norsk 2013 – Heilt helt?

Posted By [Rune Kaino Nikolaisen](#) On 21. mai 2013 @ 17:21 In [Skole](#) | [No Comments](#)

Norskeksamen i grunnskolen 2013 finner sted torsdag og fredag i denne uken.

Som alltid følger det med et omfattende forberedelseshefte med mange linker, tekster og illustrasjoner fra Utdanningsdirektoratet.

Selv om ingen elever ved vår skole kom opp i norsk, har jeg likevel gjort jobben med å samle endel lenker og finne relatert stoff som kan være interessant å bruke i forberedelsen.

Utdanningsdirektoratet skriver i sin informasjon til elevene:

Tekstene i forberedelsesdelen er ment som inspirasjon til begge eksamensdagene, og flere av eksamensoppgavene er knyttet til tekster i forberedelsesmateriellet.

Det er derfor viktig at du ikke gir blaffen i heftet, jo mer du fordyper deg i tekstene, jo lettere vil du kunne ha et bredt utvalg av oppgaver å velge blant på eksamensdagene.

Husk også å ta med selve heftet på eksamensdagen, andre kilder er også bra. Hva med å ta med denne bloggartikkelen og bruke endel av informasjonen som kilder? Dersom du leverer inn en besvarelse som attpåtil viser til kilder, skulle det ikke forundre meg om en norsksensor vet å sette pris på kildebruk! Utdanningsdirektoratet skriver forøvrig om kildebruk:

Når du velger å bruke stoff fra en eller flere kilder i din egen tekst, skal du oppgi hvilke kilder du har brukt. Hvordan du bør oppgi disse, finner du eksempler på i eksamensveiledningen.

Og eksamensveiledningen sier følgende:

Det finnes ulike måter å vise til kilder på. Det er viktig at kilder som blir brukt til eksamen, oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.

Eleven skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på så vel lærebøker som annen litteratur. Dersom eleven bruker utskrift eller sitat fra nettsider, skal hun/han oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.

Dersom sensor mistenker at en besvarelse inneholder kopiert materiell uten kildehenvisning, kan besvarelsen sendes til plagiatkontroll.

Vel, la oss starte med selve heftet som inneholder tekster og bilder til forberedelse.

START

Tegneseriereskaperen Øystein Runde har laget en illustrasjon som inneholder forskjellige elementer. Runde har tydeligvis laget tegninger som igjen gir assosiasjoner til det å bygge seg en figur, for eksempel i et dataspill. Vi ser forskjellige elementer:

Person: kjønn; hudfarge; hjernestørrelse; type.

Utstyr: skistaver; mikrofon; kjemisett; bøker, penn og blekk; hjelm og vernebriller.

Klær: legefakk; dress; bikini; burka; fotballdrakt; kjeledress og gummistøvler.

Siden temaet er "Heilt helt?", kan vi kanskje gå ut fra Rundes tegning kan relateres til det å skape seg en helt i en virtuell verden, men kanskje like mye at man selv kan gjøre seg til en helteskikkelse?

[Øystein Rundes nettside](#) ^[1]

[Om Øystein Runde på Wikipedia](#) ^[2]

Side 1 og 2 (Guttetur for Amundsen – dødskamp for Scott)

Teksten finnes ikke på nett og er sannsynligvis hentet fra en webbasert papirutgave. Det spiller ingen rolle. Tema er ganske klart: Overskriften "guttetur for Amundsen – dødskamp for Scott" gir klare føringer om at teksten handler om hvor "enkelt" Amundsen vant over Scott. Det gjaldt jo å nå Sydpolen først.

Ha hele tiden i bakhodet at tekstene i boken omhandler temaet "Heilt helt?". Amundsen er en nasjonal helt for de fleste nordmenn. Samtidig oppnådde også Scott heltestatus hjemme i Storbritannia.

Teksten fokuserer på hva som gjorde at Amundsen klarte å nå Sydpolen i motsetning til Scott. Her snakker vi særlig om transport og utstyr.

Kanskje du bør tenke gjennom om Amundsen er en helt i dine øyne? Er mennesker som utfører vågale og farlige handlinger helter eller dumdristige eventyrere? Ta en kikk på [historien om Roald Amundsen](#) ^[3] og les deretter kronikken i Morgenbladet som heter "[Helt eller drittsekk i Antarktis?](#)" ^[4] – den er et godt utgangspunkt for å sammenligne eventyreren Roald Amundsen med vår tids eventyrer Jarle Andhøy.

[Robert Falcon Scott på Wikipedia](#) ^[5]

[Roald Amundsen på Wikipedia](#) ^[6]

[Hvorfor kom Amundsen først?](#) ^[7] – kronikk av Olav Orheim i Aftenposten 14.12.2011

Illustrasjonen på side 2 er en montasje av flere tegninger. På den ene siden av en snødekt vidde med fjell i bakgrunnen: hundespann, polarskute, nærbilde av Amundsen. På den andre siden: ponnier med sleder, nærbilde av Scott. Bak vidda: en oppslått bok med ekspedisjonenes rutevalg og bilde av polfarene.

Side 3 (Arnulf Øverland: Til Kongen)

Diktet "Til Kongen" er skrevet av Arnulf Øverland. Det ble skrevet i forbindelse med den tyske okkupasjonen under 2. verdenskrig og var adressert til kong Haakon VII.

Under krigen fikk diktingen en ny funksjon. Dikterne og diktene oppfordret til motstand. Arnulf Øverland var blant dem som drev poetisk motstandskamp, og han opplevde at diktene nådde flere enn de gjorde før.

At mange så på Kong Haakon VII (den 7.) som en helt, er ikke så rart. Han sto "klippefast" mot den tyske okkupasjonsmakten. Les dette [sitatet fra Wikipedia](#) ^[8]:

Da Tyskland invaderte Norge i 1940, avviste kong Haakon den tyske sendemannen dr. Curt Bräuers krav om å utnevne en regjering ledet av Vidkun Quisling. Kongen gråt da han 10. april sa til regjeringen at dersom den fant på å ville akseptere tyskernes krav, ville han abdisere. Regjeringen Nygaardsvold hadde dagen i forveien sagt nei, og hadde ingen problemer med å stå sammen med Kongen. Den 27. juni 1940 krevet Stortinget Kong Haakons avgang, et krav han tilbakeviste i sin tale den 8. juli, blant annet med den begrunnelse at «det forslag Presidentskapet har tenkt å legge frem for Stortinget, er blitt til gjennom en avtale med de tyske okkupasjonsmyndigheter i Norge. Det er således ikke uttrykk for en fri norsk beslutning, men resultatet av en tvangsmakt utøvd ved fremmed militær okkupasjon.»^[3] Regjeringen forlot Norge sammen med kong Haakon og kronprins Olav 7. juni 1940, kort før de norske styrkene i Norge kapitulerte 10. juni. Både Haakon og hans eldre bror, Christian X av Danmark, måtte forholde seg til krigen i sine respektive land.

Dikterne brukte symboler som konge og flagg for å holde moralen oppe i et okkupert folk. I Øverlands dikt "Til Kongen" blir kongen løftet opp som en figur som står over alle typer motsetninger i samfunnet, et symbol for en identitet som gjelder folk og land. Han representerer også

en moral og en holdning når han rank står og sier nei til tyskerne. Haakon er konge for alle, og er et symbol alle han samles rundt.

Dette markeres også i forberedelsesheftet i høyre marg. Arnulf Øverland var [kommunist](#) ^[9] og mot kongedømmet ([republikaner](#) ^[10]) i sin ungdom. Kong Haakon 7. var likevel også de radikales (og kommunistenes konge).

På samme side finner man også to bilder – ett av diktatoren Saddam Husseins fall i 2004 og Tysklands forbundskansler Angela Merkel.

Dette er jo en spennende sammenligning. Kong Haakon VII samlet folket. Mange vil si at Saddam Hussein var en diktatorisk leder som utryddet mange av sine innbyggere (f.eks. kurderne), mens Angela Merkel splitter mange i Europa. Hun leder an i å sikre EU sin økonomi, men mange land i Sør-Europa legger skylden på henne (og implisitt Tyskland) for at de ikke har det bra (lave lønninger, høy arbeidsløshet osv.). Merkel blir gjerne fremstilt som djevelen selv, men det er viktig å huske at hun selv er meget populær i Tyskland (som har det ganske greit økonomisk).

Side 4 (Helter i vår tid)

[Salomonsens konversationsleksikon fra 1915](#) ^[11] siteres forklaringen på ordet helt:

Ved en Helt forstaar man den, der med ophøjet Energi og Mod sætter sit Liv ind i Kampen for en stor Sag [...] der kommer Menneskeheden til gode.

Til sammenligning kan du jo lese [Wikipedias kortforklaring på begrepet helt](#) ^[12]:

Helt er et begrep som beskriver en beundringsverdig person som har utført en stordåd og som av den grunn har vunnet stor heder og ære, eller som i fare og motgang, fra en svakere posisjon fremviser mot og viljen til selvpoffring, det vil si heltemot, for et større gode.

Ikke all verdens forskjell for meg. Begge forklaringene baserer seg på at en helt er et menneske som gjør noe stort – gjerne for andre.

Under samme tittel finner vi et bilde av John Carew. Kildehenvisning fører oss til John Carews Twitterkonto. Bildeteksten fra forberedelsesheftet sier forøvrig følgende:

John Carew i bar overkropp ser på fotografen med intenst blikk. To slanke kvinnehender strekker seg ned mot brystet hans.

Vil du mene at John Carew er en helt i leksikonbetydningen? Det har kanskje å gjøre med hvor opptatt du er av fotball? Muligens vil denne tekstbiten la deg tenke gjennom nettopp dette. Jeg synes ikke Carew er noe særlig til helt, men det har kanskje sammenheng med min oppfatning av Carew som en person med [dårlig oppførsel](#) ^[13].

Store Norske Leksikon sier følgende om Carew:

John Carew er en høyreist spiss, rask, god på hodet og god med ballen i beina. Han har spilt i flere norske og i en rekke utenlandske klubber. [...] Hans prestasjoner både på klubb- og landslag har variert fra det helt strålende til det ordinære.

Side 4 (Ein helt kan ha mange ansikt)

Under overskriften "Ein helt kan ha mange ansikt" ser vi fire forskjellige bilder på side 4.

Fangebilde av [Rosa Parks](#) ^[14].

[Julian Assange](#) ^[15] står foran en skjerm med teksten "Leaks" og "safely get the truth out".

[Hunden Balto](#) ^[16] står inni en utstillingsmonter.

Ungjenta [Jeanne d'Arc](#) ^[17] kledd i rustning.

Side 5 gir en nærmere forklaring av de enkelte heltene. De har alle gjort noe ekstraordinært som for mange kvalifiserer til at de burde bli kalt for helter. De er vidt forskjellige på hver sin måte, noe som igjen gir oss et nyansert bilde av at en helt ikke behøver å være en tøff krigshelt eller noen som har utført en bragd a la Amundsen.

Side 5 (Vakker og ventande)

Teksten handler om hvordan jenter fortsatt læres opp til at et perfekt utseende er det viktigste de kan og bør prestere i livet. Beklager å måtte si det, men særlig første del av siden virker å være skrevet av en feminist som fortsatt trenger et fiendebilde – nemlig at menn ikke ser på kvinner som likeverdige partnere. Og når man googler skribenten av artikkelen [Vakker og ventende](#) ^[18] finner man kjapt ut at Rannveig Svendby jobber ved [Senter for tverrfaglig kjønnsforskning](#) ^[19]. Et senter som Harald Eia satte fokus på i [sin serie Hjernevask](#) ^[20].

Utdragene som skal belegge påstanden er hentet fra [Simone de Beauvoirs](#) ^[21] bok [Det annet kjønn](#) ^[22] – som kom ut i 1949. Boken kalles en [feministisk klassiker](#) ^[23].

Påstanden skal underbygges ved et bilde av Lara Croft – den kvinnelige helten fra dataspillet Tomb Raider. Hun reduseres i tekstforfatterens øyne tydeligvis til en kvinne som mener det er "nødvendig for kvinna å forhekse eit mannshjerte". Sprøyt i mine øyne.

Lara Croft var kanskje redusert til "kvinnelige attributter" i starten av serien. Men i løpet av årene har rollefiguren blitt en helt. Bare les hva denne bloggeren skriver:

Lara Croft may still be an attractive lead female that is pleasing to look at, but she is no longer forgettable or replaceable. She has an incredibly distinct personality with an interesting back-story to explain why Lara is the way she is. Also instead of just being some girl in a game she is a character that I feel I can connect to and am glad to have someone like her to play. As a female gamer I am very excited to follow Lara's development in her new rebooted series.

Sitat: <http://30plusgamer.com/lara-croft-females-in-games/> ^[24]

På side 5 omtales også [Pinkstinks-kampanjen](#) ^[25]. [Kvinnegruppa Ottar](#) ^[26] beskriver kampanjen slik:

PinkStinks er en britisk kampanje som gir jenter positive kvinnelige forbilder og gjennom det vil inspirere dem til å oppnå store ting.

Grunnen til navnet er rett og slett at rosa symboliserer den underdanige jenta som godtar tradisjonelle kjønnsrollemønstre:

Vi tror at medienes besettelse av veldig tynne modeller, forballkoner og overseksualiserte popstjerner nekter jenter retten til å drømme om og lære av reelle og positive kvinnelige rollemodeller. PinkStinks vil gjenopprette litt balanse ved å framheve positive kvinnelige rollemodeller, som er valgt på grunnlag av egne ferdigheter, resultater og suksess. Vi påstår at det for tiden finnes en "rosakultur" som invaderer alle områder i jenters liv. Vi ønsker å gi jenter sjansen til å si "nei til rosa".

Sitat: http://kvinnegruppa-ottar.no/no/index.php?option=com_content&view=article&id=566:pinkstinks&catid=939&Itemid=87 ^[26]

Underoverskriften "ROLLEmodellar, takk!" forteller om kjente kvinner som har lyktes med noe i verden. I tillegg brukes et bilde av [Aung San Suu Kyi](#) ^[27] – Burmas mest profilerte demokratiaktivist.

Side 6 (Skammarens dotter)

[Lene Kaaberbøl](#) ^[28] er en dansk forfatter. Hennes fantasiserie Skammarens dotter handler om den unge jenta Dina og hennes opplevelser. Du finner et greit referat [her](#) ^[29] og en bokanmeldelse [her](#) ^[30]. Se også den danske artikkelen [Hva er en skammer?](#) ^[31]

Side 7 (Maximilian Kolbe)

Teksten forteller om et "hverdagsmenneske" som kan te seg som en helt – og er hentet fra [nettsidene til Aktive Fredsreiser](#) ^[32] – som arrangerer dokumentasjonsreiser for skoleungdom for å gi innsikt i hva som skjedde under andre verdenskrig.

Fransiskanerpresten [Maximilian Kolbe](#) ^[33] havnet i konsentrasjonsleiren Auschwitz fordi han gjemte jøder under 2. verdenskrig. Han ble drept av

nazistene med en giftinjeksjon.

Sitatet fra [Ralph Waldo Emerson](#) ^[34] (1803-1882) – en amerikansk forfatter og filosof forteller oss at det ikke er så mye som skal til for å bli en helt – man behøver bare å være litt modigere fem minutter lenger enn "vanlig".

Håreks tegneseriestripe viser oss at vikingene ikke bare var helter – noen var også realistiske og lite ivrige på å ofre seg i kampen mot fienden.

Side 8 (Musa Mutaev: Soldaten som ikke skjøt)

Fortellingene fra boka [Kuntas skygge](#) ^[35] (som denne fortellingen er hentet fra) presenterer en dyster tsjetsjensk virkelighet. Krig og lidelse er et gjennomgående tema, men fortellingene inneholder også skildringer av menneskelig varme, kjærlighet og savn.

Les teksten og gjør deg opp en mening om soldaten og hans begrunnelse for å nekte å skyte.

[Om konflikten i Tsjetsjenia](#) ^[36]

[Forferdelig – og medfølelse](#) ^[37] (anmeldelse av boken i Aftenposten)

[Nyheter fra Tsjetsjenia på VG Nett](#) ^[38]

Side 9 (Kven hugsar Michael Collins?)

Artikkelen forteller om den glemte astronauten Michael Collins. Han var med på måneferden, men fikk aldri den heltestatusen som Neil Armstrong og Buzz Aldrin oppnådde. Men var ikke Collins' rolle like viktig – selv om han måtte bli igjen i romskipet som landet på månen?

Les artikkelen [How Michael Collins became the forgotten astronaut of Apollo 11](#) ^[39].

Side 10 (Strikkhopper nr. 13)

Historien handler om det å våge. Teksten gir en god beskrivelse av hva som rører seg i kroppen til en person som skal gjøre noe utenom det vanlige. Er personen en helt? Ja, ganske sikkert i egne øyne i alle fall.

[Tomm Kristiansen](#) ^[40] er forøvrig en kjent NRK-personlighet med stor kunnskap om Afrika.

[Litt for full koffert](#) ^[41] (anmeldelse av boken Langs Myrraveien i Dagbladet)

Side 11 (Om hundre år er allting glemt)

[Tor Åge Bringsværd](#) ^[42] kritiserer i [kommentaren](#) ^[43] menneskers ønske om å idealisere forbrytere, skurker og mennesker på randen av samfunnet. Hvorfor elsker vi pirater?

Bringsværd ønsker heller at vi skal slå et slag for Virkelige Helter, fordi vi trenger idealer, noen å beundre – men de skal vel være skikkelige?

Tegneseriestripene Knøff og Nemi forteller oss kanskje noe om helter av den enkle sort, enten det er en kar med moderne rullelski eller Nemi som overreagerer en smule.

Side 12 (Bjørnstjerne Bjørnson Ørneredet)

Novellen Ørneredet forteller om antihelten Leif som ønsker å nå ørneredet på en bergknatt oppi fjellet. Han mislykkes. Og folk er likeglade:

det er dog godt noe henger så høyt at ikke alt folket kan nå

Skal mennesket klare alt? Skal man kunne fly, klatre på de høyeste fjell, utfordre naturen og ikke minst kappe om å være best i alt mellom himmel og jord. Er Leif egentlig en antihelt eller kanskje bare en dumdristig fyr som vil bevise for sin familie ("På den tid hvorom her fortelles, het den beste gutt i Endregårdene Leif, og var ikke av slekten") at han dugde til noe?

[Om Bjørnstjerne Bjørnson i Store Norske Leksikon](#) ^[44]

[Les originalversjonen av Ørneredet på dansk](#) ^[45]

[Theodor Mommsens](#) ^[46] sitat "Forståelse av hva som er mulig og umulig, er det som skiller helten fra eventyreren." passer vel ikke bare godt til Leif, men også på andre - [Indiana Jones](#) ^[47], [Roald Amundsen](#) ^[48] eller [Jarle Andhøy](#) ^[49] for den saks skyld?

Side 13 (Askeladden)

Er Askeladden en helt eller antihelt? Jeg tipper forskjellen mellom helt og antihelt spiller en sentral rolle i en av oppgavene som gis i årets eksamen. Gjennom [et debattinnlegg](#) ^[50] på VG Nett får vi innblikk i en diskusjon som kan gi oss noe informasjon om temaet.

Konflikten mellom helt og antihelt er forøvrig et klassisk emne til muntlig eksamen i norsk.

Begrepet helt har vi snakket om tidligere i denne forberedelsen, men begrepet antihelt fortjener [et sitat fra Wikipedia](#) ^[51]:

En antihelt er en viktig person i en handling, som regel hovedpersonen, som mangler en eller flere av de egenskapene som en tradisjonell helt har, f.eks. mot, styrke, måtehold, kjærlighet, godhet og/eller evnen til å dømme rettfærdig. En antihelt kan også karakteriseres ved hans bruk av uheroiske metoder for å nå fram til et mål. Han kan f.eks. gå inn for tortur av "de onde" for å få oppfylt et "godt" mål.

Side 14 (Suarez slår tilbake mot kritikken: – Jeg filmer aldri)

Et eksamenshefte må alltid inneholde en dose idrett for å tilfredsstille de mest idrettsinteresserte blant oss. Det er jo ikke akkurat mangel på helter i f.eks. fotball, men [artikkelen om Luis Suarez](#) ^[52] er vitterlig plassert under kategorien Antihelt. Hva mener du? Er ryktet fortjent?

Side 15 (Folkets helter)

Her serveres en [ti på topp-liste](#) ^[53] som kanskje ikke er så overraskende. Hele forberedelsesheftet legger vekt på helter, men i bunn og grunn er det enten slik at vi ikke har noen helter/forbilde, eller så er det mamma/en selv.

Og her ligger nok noe nyttig mht. hva slags oppgaver som du skal skrive om på eksamen – hverdagsheltene. Er ikke mamma og pappa helt nok for deg? Hva slags innsats har ikke dine foreldre gjort for at du har kommet dit du er i dag? Eller hva med bestemor som vokste opp i trange kår etter 2. verdenskrig osv.

Og **ganske sikkert** bør du som en del av forberedelsene spørre deg selv:

1. Har du en helt/heltinne?
2. Hvorfor akkurat denne personen?

Personene som ble spurt i undersøkelsen befant seg på Oslo Sentralbanestasjon. Tror du svarene hadde vært annerledes dersom de hadde blitt stilt på Handelslaget i Sigdal på bygda?

Side 16 (Har du det i deg?)

En fiktiv "stillingsannonse" jakter på toptrente hverdagshelter. Annonsen viser i mine øyne at det ikke er så mye som skal til for å bli en hverdagshelt – til og med DU har en sjanse:

Du treng ikkje sende eit elektronisk søknadsskjema for å bli ein kvardagshelt. Det er nok at du er eit medmenneske.

Side 17 (Ein farfar i livet)

Odd Nordstogas vise forteller om det vi nettopp har fokusert på, nemlig at det ikke er så mye som skal til for å bli en helt. Hvem husker vel ikke barneårene da det var stas å sitte på fanget til bestefar og høre han fortelle om fortiden, om kniven hadde laget og om den store fisken han fanget i garnet?

Dette var min gjennomgang mht. linker og tanker om heftet, tekstene og emnet. I tillegg til å gjennomgå alle tekstene, vil jeg sterkt anbefale deg å lese hele tråden [Eksamen i norsk 2013 10. ende trinn på Diskusjon.no](#) ^[54]. Der finner du mange gode tips til hvordan du bør skrive.

Liker 11

[55]

Article printed from Runes verden: <http://www.runenikolaisen.com>

URL to article: <http://www.runenikolaisen.com/skole/eksamen-i-norsk-2013-heilt-helt/>

URLs in this post:

- [1] Øystein Rundes nettside: <http://www.oysteinrunde.no/>
- [2] Om Øystein Runde på Wikipedia: http://no.wikipedia.org/wiki/%C3%98ystein_Runde
- [3] historien om Roald Amundsen: <http://folk.uio.no/paalhm/oppgabe4/index.html>
- [4] "Helt eller drittsekk i Antarktis?": http://morgenbladet.no/ideer/2012/helt_eller_drittsekk_i_antarktis#.UZuTaLV7K84
- [5] Robert Falcon Scott på Wikipedia: http://no.wikipedia.org/wiki/Robert_Falcon_Scott
- [6] Roald Amundsen på Wikipedia: http://no.wikipedia.org/wiki/Roald_Amundsen
- [7] Hvorfor kom Amundsen først?: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/Hvorfor-kom-Amundsen-forst-6720206.html>
- [8] sitatet fra Wikipedia: http://no.wikipedia.org/wiki/Haakon_VII
- [9] kommunist: <http://nn.wikipedia.org/wiki/Kommunist>
- [10] republikaner: <http://no.wikipedia.org/wiki/Republikk>
- [11] Salomonsens konversationsleksikon fra 1915: <http://runeberg.org/salmosen/2/11/0233.html>
- [12] Wikipedias kortforklaring på begrepet helt: <http://no.wikipedia.org/wiki/Helt>
- [13] dårlig oppførelse: <http://www.dagbladet.no/sport/2003/09/09/378064.html>
- [14] Rosa Parks: http://no.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parks
- [15] Julian Assange: http://no.wikipedia.org/wiki/Julian_Assange
- [16] Hunden Balto: http://nrk.no/programmer/sider/balto_-_helten_fra_alaska/
- [17] Jeanne d'Arc: http://no.wikipedia.org/wiki/Jeanne_d%E2%80%99Arc
- [18] Vakker og ventende: <http://www.bt.no/meninger/kronikk/Vakker-og-ventende-1757647.html#.UZvTGbV7K84>
- [19] Senter for tverrfaglig kjønnsforskning: <http://www.stk.uio.no/personer/vit/rannves/>
- [20] sin serie Hjernevask: [http://no.wikipedia.org/wiki/Hjernevask_\(TV-program\)](http://no.wikipedia.org/wiki/Hjernevask_(TV-program))
- [21] Simone de Beauvoirs: http://no.wikipedia.org/wiki/Simone_de_Beauvoir
- [22] Det annet kjønn: http://no.wikipedia.org/wiki/Det_annet_kj%C3%B8nn
- [23] feministisk klassiker: <http://www.litteraturhuset.no/program/2008/03/manfodesikesomkvinne.html>
- [24] <http://30plusgamer.com/lara-croft-females-in-games/>: <http://30plusgamer.com/lara-croft-females-in-games/>
- [25] Pinkstinks-kampanjen: <http://www.pinkstinks.co.uk/>
- [26] Kvinnegruppa Ottar: http://kvinnegruppa-ottar.no/no/index.php?option=com_content&view=article&id=566:pinkstinks&catid=939&Itemid=87
- [27] Aung San Suu Kyi: http://no.wikipedia.org/wiki/Aung_San_Suu_Kyi
- [28] Lene Kaaberbøl: http://no.wikipedia.org/wiki/Lene_Kaaberb%C3%B8l
- [29] her: <http://www.daria.no/skole/?tekst=8773>
- [30] her: <http://bakkane.blogspot.no/2009/02/bokanmeldelse-skammarens-dotter.html>
- [31] Hva er en skammer?: <http://www.arguimbau.com/anmeldelser/visanmeldelse.asp?type=3&AnmID=183&navnid=204>
- [32] nettsidene til Aktive Fredsreiser: <http://aktive-fredsreiser.no/biblioteket/1940-45/kz-leirene/auschwitz.htm>
- [33] Maximilian Kolbe: http://no.wikipedia.org/wiki/Maximilian_Kolbe
- [34] Ralph Waldo Emerson: http://no.wikipedia.org/wiki/Ralph_Waldo_Emerson
- [35] Kuntas skygge: <http://www.aschehoug.no/nettbutikk/aco-boker%7C%7Cpocket%7C%7Ckrim%7C%7Ckuntas-skygge.html>
- [36] Om konflikten i Tsjetsjenia: <http://www.globalis.no/Konflikter/Tsjetsjenia>
- [37] Forferdelig – og medførende: <http://www.aftenposten.no/kultur/litteratur/article2131354.ece#.UZvZHbV7K84>
- [38] Nyheter fra Tsjetsjenia på VG Nett: <http://www.vg.no/nyheter/utenriks/spesial.php?id=186>
- [39] How Michael Collins became the forgotten astronaut of Apollo 11: <http://www.guardian.co.uk/science/2009/jul/19/michael-collins-astronaut-apollo11>
- [40] Tomm Kristiansen: http://no.wikipedia.org/wiki/Tomm_Kristiansen
- [41] Litt for full koffert: <http://www.dagbladet.no/kultur/2002/11/18/354141.html>
- [42] Tor Åge Bringsværd: http://no.wikipedia.org/wiki/Tor_%C3%85ge_Bringsv%C3%A6rd
- [43] kommentaren: http://web2.gyldendal.no/toraage/2010/mnd_tekst/2010_02.html
- [44] Om Bjørnstjerne Bjørnson i Store Norske Leksikon: http://snl.no/Bj%C3%B8rnstjerne_Bj%C3%B8rnson
- [45] Les originalversjonen av Ømeredet på dansk: http://scandinavian.wisc.edu/mellor/19/pdf_files/Oerneredet.pdf
- [46] Theodor Mommsens: http://no.wikipedia.org/wiki/Theodor_Mommsen
- [47] Indiana Jones: http://no.wikipedia.org/wiki/Indiana_Jones
- [48] Roald Amundsen: http://www.polarhistorie.no/personer/roald_amundsen
- [49] Jarle Andhøy: <http://www.vg.no/rampelys/artikkel.php?artid=10115996>
- [50] et debattinnlegg: <http://vgd.no/forbruker/jobb-og-utdanning/tema/1722416/>
- [51] et sitat fra Wikipedia: <http://no.wikipedia.org/wiki/Antihelt>
- [52] artikkelen om Luis Suarez: http://www.nrk.no/sport/football/suarez_-_jeg-filmer-aldri-1.8392492
- [53] ti på topp-liste: <http://folketshelter.romforkunst.no/tipaattopp/>

